

Inspiratielijst bij

Een anderstalige nieuwkomer in de klas: concrete tips voor een snelle start

Al de materialen in deze lijst zijn te lenen in [docAtlas Antwerpen](#) of [Turnhout](#).

We verwelkomen je graag tijdens onze openingsuren om vragen te beantwoorden of advies te verlenen.

Taal in de klas : zes bouwstenen voor effectieve taaltrajecten / Casteleyn, Jordi; Geudens, Astrid; Schraeyen, Kirsten; Taelman, Helena; Trioen, Marit; Simons, Mathea; Smits, Tom F.H.. - Leuven: LannooCampus, 2022. - 152 p.. - ISBN: 978-94-014-8591-3.

Vindplaats Antwerpen: OND 9 taal

Vindplaats Turnhout: OND 9 taal

Wat doe je tegen een taalontwikkelingsachterstand? Op welke manier verwerk je taaldoelen in relevante lesthema's? Hoe zorg je voor een vlotte lees- en schrijfstart? Aan welke leeftijd je ook lesgeeft, iedereen heeft vroeg of laat een leerling met nood aan taalsteun in de klas. De nodige taalondersteuning voorzien is belangrijk voor elke taalleraar, maar ook leerkrachten van zaak- of praktijkvakken spelen hierin een cruciale rol. Taal in de klas vertaalt de beste wetenschappelijke inzichten naar zes handige bouwstenen voor het opzetten van taaltrajecten. Zo krijgen leerlingen die de onderwijstaal onvoldoende beheersen extra leeransen. Dit boek kijkt niet alleen naar wie zwak scoort op de taalscreening voor kleuters, maar focust op het volledige leerplichtonderwijs. Ga aan de slag met de zes praktische bouwstenen en ontdek hoe je taalproblemen sneller herkent en zelfs voorkomt. Met praktische fiches!

Fonemisch bewustzijn. Werkmap voor leerkrachten van groep 1 en 2 van de basisschool / Huijbregts, Susanne; Förner, Mariët. - Amersfoort: CPS onderwijsontwikkeling en advies, 2015. - 235 p.. - ISBN: 978-90-6508-598-6

Doelgroep: 3-6 jaar

Fonemisch bewustzijn staat voor 'het bewustzijn van klanken in woorden'. In de taal/leesmethoden voor groep 1-2 van de basisschool komt dit onderwerp nauwelijks aan de orde. Dit terwijl diverse onderzoeken hebben aangetoond dat fonemisch bewustzijn de grootste voorspeller is voor het al dan niet goed leren lezen in groep 3 / 1ste leerjaar. In deze werkmap vindt u uitgebreide achtergrondinformatie, een leerlijn, oefeningen, een overzicht van oefenwoorden, een aantal controletaken en de mogelijkheid om de vorderingen van de leerlingen ten aanzien van fonemisch bewustzijn bij te houden en te registreren.

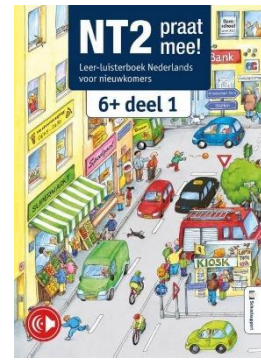
Matti en Mona / Lannoo; Royen, Van. - Brugge: Die Keure, 2022. - Handleiding blok 1-3, Handleiding blok 4-7, 6 Beeldwoordenboeken, 7 Werkboeken, 6 Knipbladboeken, Verhaalplaten, Woordkaarten. -

Vindplaats Antwerpen: TAAL 2.2.2 matt

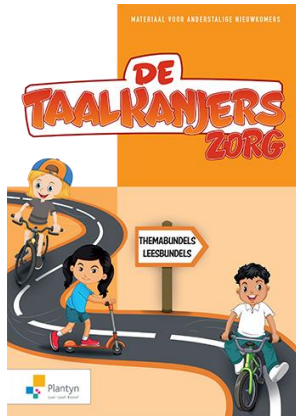
Vindplaats Turnhout: TAAL 2.2.2 matt

Matti en Mona is een multimediaal pakket om anderstalige en taalarme kinderen in het lager onderwijs op een efficiënte manier de eerste stappen te laten zetten in het Nederlands. De aanpak van Matti en Mona is gebaseerd op de TPR-methode (Total Physical Response) van James Asher om een tweede taal te verwerven. In het begin luisteren de leerlingen vooral, daarna komen ze spontaan tot spreken. De leerlingen maken zich de nieuwe taal eigen door handelingen, spelletjes en ervaringen. In Matti en Mona is het heel belangrijk om spreekdurf te creëren in een ontspannen sfeer. Matti en Mona is zo opgebouwd dat je zelf kunt kiezen of je in homogene groepen (leerlingen van niveau 1 en niveau 2 afzonderlijk) of in heterogene groepen (leerlingen van niveau 1 en niveau 2 samen) werkt.

NT2 praat mee! Nederlands voor nieuwkomers 6+. Deel 1 / Fischer, Doris ; Kellner, Christina. - ISBN13 9789463417464 [leer- luisterboek] ; - Utrecht : Schoolsupport, 2019. - Prijs: 137 EUR
Vindplaats Antwerpen: TAAL 2.3.2 nt2p
Vindplaats Turnhout: TAAL 2.3.2 nt2p

NT2, praat mee! 6+ deel 1 is ontworpen voor jonge nieuwkomers. Het werkboek bestaat uit de volgende thema's: de school, familie, de winkel, wonen, dieren, seizoenen. In het leer-luisterboek vind je een overzicht van woorden en zinnen, de werkbladenmap bevat kopieerbladen met oefeningen. In het woordenboek staan afbeeldingen van de belangrijkste woorden uit elk thema. Bij dit werkboek kan je de voorlezer gebruiken, een pen waarmee je woorden of zinnen kan opnemen en beluisteren. Leerlingen kunnen woorden zo vaak ze willen opnieuw beluisteren.

De Taalkanjers Zorg : leesbundels en themabundels voor anderstalige nieuwkomers / Rycker, de; Schelfout; Kerkhofs. - Mechelen: Plantyn, 2021. - 1 v. (<VP>). - ISBN: 978-90-497-0157-4

Dit pakket voor anderstalige nieuwkomers bevat het volgende: 10 themabundels voor anderstalige nieuwkomers met een basisaanbod woordenschat. De themabundels starten steeds vanuit een praatplaat. Deze kan al in de taalbadklas besproken zijn of als verwerking later in de klas gebruikt worden. De verschillende thema's zijn: de school, het verkeer, de kleding, het lichaam & ziek zijn, wonen, de familie, de voeding, de vrije tijd, de dieren en de beroepen. De 'het'-woorden zijn steeds aangeduid in een rode kleur als extra ondersteuning. 20 leesbundels voor anderstalige nieuwkomers. De leesbundels zijn repetitief opgebouwd om het zelfstandig werken te bevorderen. De bundels bevatten een opbouw in leesniveau en een samenhang binnen het aanbod van de teksten. De leesbundels bieden verschillende teksttypes aan over alledaagse onderwerpen die aansluiten bij de leefwereld van alle kinderen uit een lagere school. Alle teksten zijn voorzien van auditieve ondersteuning. Achteraan in de bundel vind je woordkaarten terug met de woordenschat die aan bod komt in de bundel. De leerlingen kunnen deze gebruiken ter ondersteuning of er een eigen beeldwoordenboek van maken. De 'het-woorden' zijn op de woordkaarten steeds aangeduid in een rode kleur als extra ondersteuning. 10 praatplaten op A3 formaat. De verschillende thema's zijn: de school, het verkeer, de kleding, het lichaam & ziek zijn, wonen, de familie, de voeding, de vrije tijd, de dieren en de beroepen.

Zien is snappen : grip op lessen Nederlands voor anderstalige kinderen
Coenen, Josee; Heijdenrijk, Marije. - Vlissingen: Bazalt, 2010.
Doelgroep: 4-10 jaar

Praktisch uitgewerkte grammaticale leerlijn voor taalonderwijs in groep 1 t/m 4 met één of meer anderstalige leerlingen in de klas. Het doel is een handreiking te geven hoe de docent met eenvoudige middelen allerlei Nederlandse taalverschijnselen kan aanbieden. Aan de orde komen ondermeer het gebruik van lidwoorden, klanken en letters, zinsbouw, aanwijzende voornaamwoorden, samenstellingen, verbuigingen en vervoegingen. Het materiaal bestaat uit een boek en een cd-rom. Het bevat

een toelichting voor de docent, vormen van aanbieding, oefenvormen en hulpmiddelen, zoals stickers, linten en gekleurde vellen. Veel materialen staan op de cd-rom, zodat ze op het digibord getoond of afgedrukt kunnen worden. 'Zien is snappen' kan ook worden ingezet als aanvulling op het programma voor mondeling Nederlands in de eerste opvang en de vervolgoenvang in het reguliere onderwijs.

Klank voor Klank. Woord voor Woord. / Baarda, Diana ; Krommedam-Wiegertjes, Melissa ; Coppens, Marjolein ; Hollanders, Bregje. - ISBN13 9789492529039 - Emmeloord : Uitgeverij Creativiti B.V., 2017.

Vindplaats Antwerpen: TAAL 1.4.4 klan

Klank voor klank, woord voor woord is een overzichtelijk articulatieprogramma dat breed inzetbaar is. Het materiaal richt zich op het verbeteren van de articulatie (fonetisch en fonologisch) op een gestructureerde wijze. Naast het oefenen op woordniveau is er ook aandacht voor het automatiseren en generaliseren in de spontane spraak. Het materiaal is ook bruikbaar als ondersteuning bij beginnend leesonderwijs wanneer wordt gewerkt aan klank-tekenkoppeling, klankbewustwording en het oefenen van de auditieve vaardigheden (klankonderscheiding, analyse, synthese, woord- en syllabestructuur). Klank voor Klank, Woord voor Woord bestaat uit 3 mappen en een informatieboek : 2 mappen rondom medeklinkers en medeklinkerclusters en 1 map met klinkers en tweeklanken. De mappen zijn systematisch opgebouwd per klank en per klankpositie (initiaal, finaal en mediaal): drill-blad voor het inslijpen van (nieuwe) articulatiepatronen van de doelklank; Eenvoudige oefenwoorden in gekleurde afbeeldingen; oefenwoorden opbouwend van enkelvoudige tot meerlettergrepige woorden; Oefenwoorden waarin clusters centraal staan; Aanvullende oefeningen (zeggen en leggen, vertelplaten) waarbij op speelse wijze de transfer naar het spontaan spreken geoefend kan worden.

Eerst zien dan klanken horen : een spel om auditieve synthese, rijmen, beginklank en klankdeletie te oefenen met visuele ondersteuning van letters en plaatjes / [auteur] Vissia, Marian. - Eerst zien dan leren. - 21 onderkaarten, 153 kleine kaartjes, kleurendobbelsteen, 2 p. handleiding

Vindplaats docAtlas: TAAL 5.3 eers

Een spel voor het oefenen van fonemisch bewustzijn. Rijmen, auditieve synthese, beginklank, klankdeletie. Eerst zien dan klanken horen bestaat uit 21 onderkaarten en 153 kleine kaartjes (gelamineerd). De fonemische oefeningen worden visueel gemaakt. Het steeds weer horen en zien van de klanken in het woord, zal er toe leiden dat het kind de oefening beheerst. Zien en tegelijkertijd benoemen staat centraal.

Op zoek naar klanken en letters : doelen en activiteiten voor de leerjaren 1, 2 en 3 / Janson, Dolf. - ISBN13 9789463421393 - . - 83 p.
Vindplaats Antwerpen: TAAL 1.5.2 opzo

Een boek vol doelen en activiteiten om te werken aan de ontwikkeling van fonemisch bewustzijn en het ontdekken van het alfabetisch principe van taal. Op zoek naar klanken en letters beschrijft hoe kleuters op een speelse en onderzoekende manier nader kunnen kennismaken met klanken en met letters. De activiteiten gericht op klanken zijn aanvankelijk strikt gescheiden van de activiteiten die zijn gericht op de lettervormen. Ook in het lokaal is dit zichtbaar doordat het onderzoeken van klanken op een andere plek gebeurt dan het onderzoeken van lettervormen. Het zijn niet alleen verschillende doelen, maar ze maken ook gebruik van verschillende hersengebieden. Pas als beide voldoende gekend en herkend worden is een koppeling zinvol. Dan gaan ze letters koppelen aan klanken en begint het spellen van klankzuivere woorden. Bij elke activiteit is aangegeven op welk(e) doel(en) de handeling is gericht en welk materiaal daarbij gebruikt kan worden. Verder is steeds beschreven hoe de activiteiten kunnen verlopen, zijn er suggesties om het voor bepaalde leerlingen uitdagender te maken, maar ook hoe het voor andere leerlingen eenvoudiger en in kleinere stappen kan. Achterin is een registratielijst opgenomen, waarop alle doelen staan vermeld.

Klankletteractiviteiten met kleuters. Informeren, inspireren en enthousiasmeren / Filipiak. - Helmond: Onderwijs maak je samen, [s.a.]. - 47 p.. - ISBN: 978-90-79336-06-7.
Vindplaats Antwerpen: TAAL 1.4.2 klan

Vindplaats Turnhout: TAAL 1.4.2 klan

In de brochure Klankletteractiviteiten met kleuters vindt u heel veel korte en speelse activiteiten in de vorm van suggesties, op het gebied van fonologisch bewustzijn. Ze zijn van rijm- tot klankletteractiviteiten geordend en van makkelijk naar moeilijk opgebouwd, met thematische voorbeelden. De Klankletteractiviteiten worden ingebed kleuterthema's. Ze zijn in de brochure eenvoudig geordend in de volgende rubrieken: Rijm, Letters, Klanken, Klankletterkoppeling.

Find Monty / [auteur] Hetling, Karin. Olbernhau: Beleduc, 2017.
Losse onderdelen: handleiding, spelbord, 34 kaarten, kat, 2 kussens, bed, dobbelsteen.
Vindplaats docAtlas: TAAL 5.6 find
Doelgroep: 5- 10 jaar

Dit spel is geschikt om op een speelse manier de voorzetsels te oefenen. De kat Monty heeft zich op elk kaartje verstopt. Het doel is de kat en de attributen op de juiste plaats te zetten. Dit spel kan zowel individueel als in groep worden gespeeld.

Find Monty: <https://www.youtube.com/watch?v=Hqwil8dIoMg>

Draaiboek taalverwerving voor vier- en vijfjarige anderstalige of taalarme kleuters / van Looveren, Leen. - Turnhout: Van Looveren, Leen, 2017. - 75 p.

Vindplaats Antwerpen TAAL 1.3.1 draa

Vindplaats Turnhout TAAL 1.3.1 draa

Dit werk omvat een draaiboek voor zorgleerkrachten of kleuterleidsters die anderstalige of taalarme vier- en vijfjarige kleuters willen begeleiden met de Nederlandse taalverwerving. Er worden 15 sessies omschreven die allemaal vertrekken vanuit de spiegelmethodiek. De spiegel blijkt een enorme verrijking

te zijn voor het zelfbewustzijn, het welbevinden, het vertrouwen, de sociale interactie, het ontdekken, waarnemen, beleven en leren van abstracte begrippen. De sessies bouwen langzaam op, vertrekken vanuit het ik en behandelen thema's als lichaam, gevoelens, ruimtelijke en rekenbegrippen. De spiegelmethodiek zet in op welbevinden, herhaling en beleving als belangrijke voorwaarden voor het verwerven van taal.

40 op een rij: Spellen om jonge anderstalige kinderen de 40 basiswoorden bij te brengen / Peeters, Marleen. - [S.l.]: averbode, 2018., bevat: handleiding, spelbord, insteekdobbelsteen, 6 pionnen, kleurendobbelsteen, 5 kleurenkaartjes, 6 cijferkaartjes, 10 opdrachtkaartjes, 2 x 40 woordkaartjes (prent), 40 woordkaartjes (foto). - ISBN: 9782808101608

Vindplaats Antwerpen TAAL 1.3.2 40op

40 op een rij werkt op basis van een lijst van 40 woorden (de GO 40-ty) die de basis vormen in de woordenschatontwikkeling van instappende, anderstalige peuters en kleuters. Het materiaal is zeker ook bruikbaar bij anderstalige nieuwkomers in het lager. De lijst omvat de 40 woorden die kinderen het best als eerste leren om vlot te kunnen functioneren op school. Door zich de woorden eigen te maken, kunnen ze het klasverloop begrijpen en zich verstaanbaar maken. Ga op diverse manieren, individueel of in groep en afgestemd op het niveau van het kind, aan de slag. In de doos vindt u alle nodige materialen. Het is daarnaast ook een verzameldoos waarin u alle aanwezige én zelf gecreëerde spelmaterialen kunt bewaren.

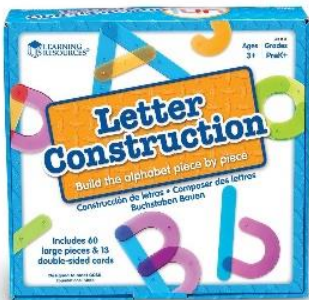

All about me sorting neighborhood set / [s.n.]. - Norfolk: Learning Resources, [s.a.]. - 1 doos (handleiding, 6 huizen, 36 poppen). - ISBN: 1281821769

Vindplaats Antwerpen: TAAL 5.7 sort

Vindplaats Turnhout: TAAL 5.7 sort

36 familie-figuurtjes en 6 huisjes nodigen uit om in tal van therapieën te gebruiken: opdrachtbegrip, voorzetsels, vergelijkingen, sorteren, tellen, kleuren, praten over verschillende soorten families,... De huisjes zijn stapelbaar!

Letter Construction / Vernon Hills : Learning Resources. - handleiding, 13 dubbelzijdige letterkaarten, 8 paarse U-vormen, 6 groene C-vormen, 4 paarse stippen, 8 groene rechte lijnen, 10 oranje rechte lijnen, 10 blauwe rechte lijnen, 6 kleine oranje gebogen lijnen, 8 blauwe gebogen lijnen

Vindplaats in docAtlas: Taal 1.5.2 lett

Doelgroep: 3 -6 jaar + analfabeten

Deze doos bevat grote en kleine rechte en kromme plastic vormen waarmee alle letters van het alfabet gemaakt kunnen worden, zowel hoofdletters als kleine letters. 13 dubbelzijdige kaartjes tonen welke vormen nodig zijn om de bijhorende letter te maken. In de handleiding worden een aantal activiteiten gesuggereerd. Handig materiaal voor zowel kleuters in de beginnende geletterdheidsfase als (jong)volwassenen die gealfabetiseerd worden.

Rijmgeheim : hoor- en leesspelletjes met één- en tweelettergrepige woorden /
 Wille, Riet; Durme, Van, Leen. - Kalmthout: Abimo, 2017. - <NP>. - (Leesheld;
 2017: 2). - ISBN: 978-94-6234-600-0.
 Vindplaats Antwerpen: TAAL 2.5.2 lees
 Vindplaats Turnhout: TAAL 2.5.2 lees

Rijmgeheim is een bundel met hoor- en leesspelletjes met één- en tweelettergrepige woorden. Leerlingen kunnen rijmen met de steun van illustraties, zelf rijmwoorden zoeken en zinnen aanvullen. De woorden in de oefeningen sluiten aan bij AVI Start, M3 en E3. Het boek hanteert een stapsgewijze opbouw. Het begint met woorden met één klinker en één medeklinker (km en mk), vervolgens woorden met meerdere medeklinkers (mkm, mmkm en mkmm) en uiteindelijk woorden met twee lettergrepen. Het boek is geschikt voor kleuters uit groep 2 (auditieve deelvaardigheden), alle beginnende lezers uit groep 3-4; als extra oefening voor beginnende lezers die niet zo snel tot lezen en schrijven komen; en als verrijking voor beginnende lezers die extra uitdaging nodig hebben.

Documentatiecentrum Atlas Antwerpen

Carnotstraat 110
 2060 Antwerpen
 03 203 57 50

docatlas@provincieantwerpen.be

Documentatiecentrum Atlas Turnhout

Warandestraat 42
 2300 Turnhout
 014 72 40 20

docatlasturnhout@provincieantwerpen.be